

העותרים:

נג'ט סרג' אדם ואח'

ע"י עו"ד עודד פלר מהאגודה לזכויות האזרח בישראל, וכן ע"י עו"ד ענת בן דור מהתכנית לזכויות פליטים, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת תל-אביב, וכן ע"י עו"ד אסף וייצן ממוקד סיוע לעובדים זרים, וכן ע"י עו"ד אסנת כהן ליפשיץ מהקליניקה לזכויות מהגרים, החטיבה לזכויות אדם, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים

שכתובתם להמצאת כתבי בי דין הינה:

האגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' נחלת בנימין 75 תל אביב

טל': 03-5608185; טל' נייד: 052-2547163; פקס: 03-5608165

נ ג ד

המשיבים:

1. הכנסת

ע"י הייעוץ המשפטי, הכנסת, ירושלים

2. שר הפנים

3. שר הביטחון

4. היועץ המשפטי לממשלה

ע"י פרקליטות המדינה

משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם העותרים לתגובת המשיבים 2 - 4

לבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט

בהתאם להחלטת כב' המשנה לנשיא נאור מתכבדים העותרים להגיב כדלקמן:

1. תגובת המשיבים לבקשה לפי פקודת ביזיון בית המשפט מעידה מעצמה, כי הם אינם מצייתים לפסק דינו של בית המשפט הנכבד, וכי אין בכוונתם לציית לו. כפי שעולה מתגובת המשיבים, המשיבים בחרו לבחון את ענינו של מי שברור על פניו כי לא עומדת לו עילת שחרור לפי חוק הכניסה לישראל, ולהשהות ככל האפשר את בחינת ענינו של מי שאין אפשרות לגרשו ואין בהתאם לאמור בפסק הדין, הצדקה למעצרו. המשיבים, על פי עדותם, אינם עסוקים בציות לפסק הדין, אלא ב"חלופות" שיאפשרו להם להמשיך ולהחזיק בכלואים. זולת 143 כלואות וכלואים – 103 נשים ו-40 גברים במצבים פגיעים או כאלה ששחררו בעקבות הליכים משפטיים – שאותם המשיבים מעידים ששחררו, הם בוחנים את ענינם של מי שלשיתתם אפשר שלא לשחרר: מי

שיש אפשרות להרחיקם, ומי שחשודים בפלילים. הם דוחים את בחינת עניינם של רוב הכלואים – גברים אריתריאים וסודנים שאין אפשרות להרחיקם ואינם חשודים בפלילים, ועל כן אין כל עילה להוסיף ולהחזיקם במשמורת. כלומר, המשיבים עושים כל אשר לאל ידם כדי להמשיך ולהחזיק ברוב הכלואים על מנת להשלים את "החלופות" ולהעביר את הכלואים לשם.

להלן נעמוד על הדברים בפירוט.

2. בתגובתם מלמדים המשיבים על הלך הרוח המנחה אותם. בשלב הראשון למדו וניתחו את פסק הדין; בשלב השני החלו ב"גיבוש חלופות משפטיות ואופרטיביות תחת ההסדר שבוטל בפסק הדין"; ובשלב השלישי – בו, על פי עדותם, הם נמצאים כעת – הם בוחנים את החלופות, והחליטו על הקמת "מתקן שהייה פתוח", יהיה אשר יהיה מתקן שכזה.

3. אלא שעל כל אלה בית המשפט הנכבד לא ציווה בפסק דינו. בית המשפט הנכבד לא ציווה לגבש חלופות; לא הורה על הקמת מתקן חלופי; לא תחם את הפעולות הללו בזמן; ולא עוד כיוצא באלה. **הצו האופרטיבי שניתן לא הושהה והוא ברור וחד משמעי**: סעיף 30 לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (תיקון מס' 3 והוראת שעה), התשע"ב-2012 בוטל, ועל המשיבים הוטל לבחון את עניינם של המוחזקים, ומי שיש עילה לשחררו – לעשות כן באופן מיידי וללא דיחוי.

4. בחינת עניינם של המוחזקים, על פי תגובת המשיבים, נעשית "לצד גיבוש המדיניות ואיתור החלופות". לא בראש סדר העדיפויות, כי אם לצידו. ואת עניינם של מי בחנה רשות האוכלוסין וההגירה, "לצד גיבוש המדיניות ואיתור החלופות", ואת מי שחררה?

- היא בחנה את עניינן של נשים כלואות, והיא מעידה ששחררו 103 מהן שהן כ-76% מכלל הנשים. לפי הנתונים שהיו בידי העותרים עד כה (נתונים שנמסרו לעותרים גם במכתבה של עו"ד דינה זילבר עובר להגשת הבקשה, ושהועברו על ידי המשיבים גם לתקשורת), שוחררו מעט מאוד נשים. המשיבים מעידים עתה ששוחררו 103 נשים. חלקן שוחררו, ככל הנראה, לאחר שעניינן הובא בפני בית המשפט במהלך תקופה זו, ואחרות שוחררו על ידי המשיבים. טוב עשו המשיבים אם שחררו נשים, וטוב עוד יותר אם ישלימו את הליך שחרורן של כל הנשים בימים הקרובים.

- בנוסף ל-103 נשים שוחררו, כך על פי הטענה, עוד 40 גברים. חלקם, ככל הנראה, נמנים על מי שהמשיבים מכנים "אוכלוסיות פגיעות", ואחרים – גברים שעניינם הובא בפני בית המשפט במהלך תקופה זו, והם שוחררו. 40 גברים ותו לא מתוך למעלה מ-1,570 גברים כלואים. כ-2% בלבד מן הגברים הכלואים שוחררו.

- כלומר, בחלוף 48 ימים מאז ניתן פסק הדין שוחררו 143 כלואות וכלואים בלבד מתוך 1,708 (בדיון בוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת ביום 17.9.2013, יום לאחר מתן פסק הדין, מסר מנכ"ל רשות האוכלוסין וההגירה, כי מוחזקים 1,811 איש ואישה. 103 מהם נעלמו בדרכם אל התגובה).

- המשיבים מוסרים עוד, כי רשות האוכלוסין וההגירה בחנה את עניינם של יותר מ-300 כלואים במהלך תקופה זו. 300 מתוך 1,708. 17.5% מכלל הכלואות והכלואים. את מי כוללים 300 אלה זולת הכלואות ומעט הכלואים ששחררו? 187 אנשים, שלטענת המשיבים קיימת אפשרות להרחיקם, ומשום כך הוחלט שלא לשחררם. ומי עוד נבחנו בימים אלה? עוד 23 שלטענת המשיבים קיימת אפשרות להרחיקם – ולכן לא ישוחררו; ועוד 256 שהיו מעורבים בפלילים, ועל כן, לשיטת המשיבים, יש לבחון האם נשקפת מהם סכנה לציבור, על מנת שלא לשחרר גם אותם.
- כלומר, זולת נשים וגברים בודדים, שלשיטת המשיבים משתייכים ל"אוכלוסיות פגיעות" או שוחררו בשל הליכים משפטיים – המשיבים בוחנים את עניינם של מי שהם סבורים שאין עילה לשחררם: מי שאפשר להרחיקם מישראל, ומי שלטענת המשיבים נשקפת מהם סכנה.

5. **ועניינם של מי אינו נבחן כלל? של רוב רובם של הכלואים: גברים אריתריאים וסודנים, שאי אפשר להרחיקם, שלא נשקפת מהם כל סכנה, ואשר ברור שאין כל עילה להחזיקם עוד. גברים שכמותם שיחררה רשות האוכלוסין וההגירה בעבר, לפני יישומו של תיקון מס' 3 לחוק למניעת ההסתננות, בהעדר כל עילה להחזיקם. מילים אחרות: להוציא חלק מהנשים וקבוצה קטנה מאוד של גברים, המשיבים בוחנים את עניינם של מי שהם סבורים שתהיה עילה להמשיך ולהחזיקם, ונמנעים במכוון מלבדוק את עניינה של הקבוצה הגדולה ביותר, המונה את רוב רובם של הכלואים, שאין כל עילה להמשיך ולהחזיקם.**

6. **לו המשיבים היו מציינים לפסק דינו של בית המשפט הנכבד, ומקבלים עליהם, ש"כליאת המסתננים ושליחת חירותם לתקופה ארוכה הינה פגיעה אנושה ולא מידתית בזכויותיהם, בגופם ובנפשם" (פסקה 110 לפסק דינה של השופטת ארבל), ושיש לבחון ולשחרר את מי שאפשר לאלתר וללא דיחוי – הרי שלא היו בוחנים דווקא את המקרים שמאפשרים, לשיטתם, להמשיך ולכלוא, אלא מקדימים ובודקים את עניינם של רוב הכלואים, שאין עילה להמשיך ולהחזיקם, ומוחזקים כבר תקופות ממושכות. רבים מאותם כלואים מוחזקים עוד קודם ליישומו של תיקון מס' 3 לחוק למניעת ההסתננות, ואחרים סמוך לאחר שהחלו ליישמו. אך אתמול הזכיר בית המשפט הנכבד למשיבים בהמשך לפסק הדין שבכותרת ולפסיקתו מן השבועות האחרונים (וזאת דווקא בעניינו של מי שחשוד בפלילים, ולשיטת המשיבים נשקפת ממנו סכנה, ועל כן אין לשחררו):**

"[...] אורכה של החזקה במשמורת, על פי דין, היה ביסוד הבג"ץ החוקתי בעניין **אדם**. סבורנו כי מוטב לשוב ולהטעים גם כאן, בהמשך לעניין **מוחמד**, מספר שיקולים – ואין המדובר כמובן בשיקולים ממצים – אשר צריך שינחו את הממונה ואת בית הדין לביקורת משמורת: **ראשית**, כאשר התיק מגיע לדיון בפני הממונה ובית הדין לביקורת, וגם בבית המשפט המחוזי, ההליכים צריכים להתקיים בקצב מזורז, כאמור בעניין **מוחמד**; כמובן, ולעניין זה העובדה שבפסק הדין **אדם** ניקבו 90 יום אין פירושה "שב ואל תעשה" עד תומם. **שנית**, בגדר החלטותיהם על הממונה ועל בית הדין ליתן משקל, בין היתר, להתמשכות המשמורת (בענייננו, מדובר בכעשרה חודשים, אך כמובן כל מקרה לגופו). נזכיר – על דרך ההיקש בלבד – כי בדיני מעצרים בתחום המישור הפלילי קצב המחוקק את משך הזמן בו ניתן להחזיק נאשם במעצר לתשעה חודשים, ולאחר מכן נדרש אישורו של שופט בית המשפט העליון; ובאשר למערער נזכיר, כי הלה טרם הואשם, אף כי אין להקל ראש

בראיות נגדו שבתיק החקירה. **שלישית**, נוסף, כי בגדר החלטותיהם על הממונה ועל בית הדין לשקול ולבחון, בגדרי האיזון הדרוש, האם ניתן להפיג מסוכנות – ככל שנקבע שקיימת – באמצעים אחרים, פוגעניים פחות, שאינם החזקה במשמורת. " (עע"ם 4326/13 הלהלו נ' **משד הפנים** (פסק דין מיום 3.11.2013), פסקה י' לפסק דינו של השופט רובינשטיין).

7. המשיבים, כאמור, אינם עסוקים בציות לפסק הדין, אלא ב"חלופות" שיאפשרו להם להמשיך ולהחזיק בכלואים. משום כך, הם בוחנים את עניינם של מי שהם סבורים שיש עילה להוסיף ולהחזיקם, ודוחים את בחינת עניינם של רוב הכלואים, שאין כל עילה להוסיף ולהחזיקם. זאת, על מנת להשלים את "החלופות" ולהעביר את הכלואים לשם. משום כך, עד כה שוחררו, לדברי המשיבים, 143 כלואות וכלואים בלבד – 103 נשים ו-40 גברים. היתר – רבים מאוד שאין כל עילה להחזיקם, עודם כלואים בכוונת מכוון, 48 ימים מאז ניתן פסק הדין. תחת לשחרר כלואים נוספים מכלים המשיבים את זמנם ואת משאביהם בהתדיינויות משפטיות פרטניות, שם הם מתנגדים שוב ושוב לשחרור כלואים.

8. אשר על כן, יתבקש בית המשפט הנכבד לכוף את המשיבים 2 ו-4 לציית **לאלתר** לפסק הדין. בית המשפט הנכבד יתבקש לקבוע את הדיון בבקשה בדחיפות רבה, ולהורות למשיבים להציג עובר לדיון את סדרי העדיפויות המנחים אותם בבחינת עניינם של הכלואים ובשחרורם.

4 בנובמבר 2013

ענת בן דור, עו"ד

עודד פלר, עו"ד

אסנת כהן ליפשיץ, עו"ד

אסף וייצן, עו"ד